

provincie **HOLLAND**
ZUID

GS brief aan Provinciale Staten

Contact:
mw. C.M.A. Goos - van der Kleijn

cma.vander.kleijn@pzh.nl

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
Zie verzenddatum linksonder

Ons kenmerk
PZH-2017-581746589
DOS-2016-0012415

Bijlagen
4

Aan Provinciale Staten

Onderwerp
Bestuurlijke verantwoording financieel toezicht 2016-2017.

Geachte Statenleden,

Met deze brief informeren wij u over onze bevindingen met betrekking tot het financieel toezicht op gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen in 2016. Bij deze brief horen de volgende bijlagen:

- uitgebreide verantwoordingsinformatie over gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen (bijlage 1);
- toezichtsinformatie per individuele gemeente (bijlage 2);
- toezichtsinformatie per individueel waterschap (bijlage 3);
- samenvatting begrotingsbrieven 2017 aan de Zuid-Hollandse gemeenten (bijlage 4);

De volledige brieven zijn gepubliceerd op onze website:

<https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/lokaal-bestuur/financieel-toezicht/>

Inleiding

In [artikel 203](#) van de Gemeentewet is geregeld dat Gedeputeerde Staten (GS) toezicht houden op de (Zuid-Hollandse) gemeenten. Voor de uitvoering hiervan volgen wij de financiële positie van de gemeenten en de ontwikkelingen die daarbij een rol spelen. Wij beogen een gezonde financiële situatie bij gemeenten te bevorderen en willen voorkomen dat een gemeente in een financieel uitzichtloze situatie terecht komt. Hiervoor worden twee vormen van toezicht toegepast: het repressief toezicht en het preventief toezicht.

Vormen van toezicht op gemeenten en gemeenschappelijke regelingen

Hetgeen in deze paragraaf wordt uiteengezet is zowel op gemeenten als gemeenschappelijke regelingen van toepassing. Het repressief toezicht is ons uitgangspunt en wordt toegepast als de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Hier voldoet een gemeente aan als de structurele lasten worden gedekt door structurele baten en de ramingen realistisch zijn. Hiervan kan worden afgeweken, indien aannemelijk is dat het structureel en reëel evenwicht in de eerstvolgende jaren tot stand zal worden gebracht. Met

repressief toezicht kunnen gemeenten zonder onze voorafgaande goedkeuring uitgaven doen.

Daartegenover staat het preventief toezicht. Als de begroting en meerjarenraming niet structureel en reëel in evenwicht zijn, is er sprake van een niet goedgekeurde begroting. De gemeente heeft dan onze toestemming nodig om (nieuwe) verplichtingen aan te gaan. Bij preventief toezicht is er sprake van periodiek ambtelijk overleg (bijvoorbeeld twee keer per maand) waarin gesproken wordt over nut en noodzaak van nieuwe uitgaven. Hierbij moet duidelijk gemaakt worden dat benodigde uitgaven onuitstelbaar, onontkoombaar en onvoorzien zijn en moet er financiële dekking aanwezig zijn. Het betreft hier een louter financiële toets, wij doen geen beleidsinhoudelijke uitspraken. Om tot herstel van de niet sluitende begroting en meerjarenraming te komen, dient de gemeente een herstelplan in te dienen. Op het moment dat wij dit herstelplan en daardoor de (meerjaren)begroting van het desbetreffend jaar kunnen goedkeuren, geeft de gemeentewet de mogelijkheid het preventief toezicht in te trekken. Dit wordt alleen toegepast als wij van mening zijn dat de meerjarige financiële positie van de gemeente dit toelaat.

Preventief toezicht op basis van de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi)

Naast deze twee toezichtsvormen vanuit de gemeentewet bestaat er het toezicht voortvloeiend uit de Wet arhi. In artikel 21 van de Wet arhi is een bijzonder toezichtinstrumentarium opgenomen om te voorkomen dat een nieuw te vormen gemeente financieel nadeel ondervindt van besluiten van de op te heffen gemeenten. Dit instrumentarium geeft ons de bevoegdheid om voor gemeenten die betrokken zijn bij een herindeling categorieën van besluiten aan te wijzen, die onze goedkeuring behoeven. Het gaat hier om besluiten van de raden en de colleges van burgemeester en wethouders die kunnen leiden tot nieuwe uitgaven, tot verhoging van bestaande uitgaven dan wel tot verlaging van bestaande inkomsten of tot vermindering van vermogen. Wij treden als het ware op als belangenbehartiger/bewaker van de financiële positie van de nieuw te vormen gemeente (zie voor meer informatie over de gemeenten welke voor 2017 onder het Arhi toezicht staan bijlage 1 onder het kopje 7.2).

Financieel toezicht op waterschappen

De provincie Zuid-Holland oefent ook het financieel toezicht uit op drie in Zuid-Holland gelegen waterschappen (Hoogheemraadschap van Delfland, Waterschap Hollandse Delta en het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard) en twee interprovinciale waterschappen met de provincie Noord-Holland (Hoogheemraadschap van Rijnland) en met de provincie Gelderland (Waterschap Rivierenland).

Bij waterschappen is onze rol anders dan bij gemeenten. Zo kunnen GS een waterschap geen preventief toezicht opleggen.

Financiële situatie van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen in 2017

In 2016 heeft, mede op basis van de uitkomsten van de begrotingsonderzoeken, een aantal gemeenten in meer of mindere mate extra aandacht gekregen. Er is extra aandacht geschonken aan gemeenten met een verhoogd risicoprofiel (zie hiervoor 7.4).

Voor 2017 geldt dat er slechts 1 gemeente onder preventief toezicht is geplaatst, te weten de gemeente Voorschoten.

Voorts zijn er 7 gemeenten onder het preventieve Arhi-toezicht gesteld. Het betreft de gemeenten: Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland en Strijen (Hoeksche waard) Leerdam, Zederik (Vijfheerenlanden). Daarnaast waren Molenwaard en Giessenlanden eind 2016 nog bezig met voorbereidingen voor een bestuurlijke fusie, welke na het herindelingsbesluit van de betreffende gemeenteraden op 30 januari 2017 heeft geleid tot een preventief Arhi-toezicht vanaf deze datum.

In 2017 is alleen de gemeenschappelijke regeling Avres onder preventief toezicht gesteld in verband met termijnoverschrijding van indiening van de begroting.

Ons begrotingsonderzoek richt zich op de onderstaande onderwerpen:

1. materieel evenwicht van de jaarrekening 2015;
2. structurele en reëel saldo van de begroting 2017;
3. structurele en reële saldi van de meerjarenraming 2018 – 2020;
4. weerstandsvermogen;
5. onderhoud kapitaalgoederen;
6. grondbeleid;
7. verbonden partijen;

Zie voor informatie per onderwerp bijlage 1 hoofdstuk 6.

Tot slot

In de verantwoording over 2016 schreven wij dat 2016 in financieel en bestuurlijk opzicht voor de Zuid-Hollandse gemeenten een spannend jaar zou worden. Deze verwachting is zeker uitgekomen. De eerste financiële gevolgen van de decentralisaties zijn in de jaarrekeningen 2015 verwerkt. De controle van de drie decentralisaties leidde tot stagnatie in de controle van de jaarrekeningen en zelfs tot verklaringen met beperkingen en oordeelonthoudingen door de accountants. Voor de jaarrekeningen 2016 zal dit wederom een aandachtspunt zijn.

De positieve saldi van de jaarrekeningen werden in vele gevallen veroorzaakt door de overschotten binnen het sociaal domein. Hoe deze budgetten zich zullen ontwikkelen, is erg onzeker. De cijfers van de grondexploitatie laten in zijn algemeenheid zien dat de actieve grondexploitatie van gemeenten aan het afnemen is en de risico's minder worden door het aantrekken van de woningmarkt.

In de jaarrekeningen 2016 zullen we de herrubricering van de nog niet in exploitatie genomen gronden terugzien en de financiële gevolgen zullen in de begrotingen 2018 worden opgenomen. Ook de notitie rente van de commissie BBV zal in 2018 financiële gevolgen hebben.

De gevolgen van de definitieve besluitvorming over de afschaffing van de precariobelasting op kabels, leidingen en draden zullen wij betrekken bij onze advisering aan gemeenten. Zie in dit verband de begrotingscirculaire 2018 op de site van Zuid-Holland. Bovendien zal in 2019 de Omgevingswet in werking treden, dit betekent dat gemeenten hier zeker in 2017 al actief mee aan de slag moeten zijn.

De slotconclusie kan niet anders zijn dan vorig jaar: 2017 zal in financieel en bestuurlijk opzicht voor de Zuid-Hollandse gemeenten opnieuw een spannend jaar worden.

Graag spreken wij het vertrouwen uit dat onze gemeenten daarbij ook nu weer tot evenwichtige financiële oplossingen zullen komen. Zowel als bestuurlijke partner als toezichthouder zullen wij de gemeenten hierin actief terzijde staan.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. J.H. de Baas

drs. J. Smit

Bijlagen:

- Uitgebreide verantwoordingsinformatie over gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen
- Toezichtsinformatie 2016-2017 per individuele gemeente
- Toezichtsinformatie 2016-2017 per individueel waterschap
- Samenvatting begrotingsbrieven 2017 aan de Zuid-Hollandse gemeenten